

STUDENTEN WEEKBLAD

Bibliotheek
VAN DE
Technische Hoogeschool
DELFT.

8^e Jaargang.
No. 16.

REDACTEUREN: CH. E. DUTILH, J. A. SCHOUTEN, J. H. TELDERS,
J. P. VALKEMA BLOUW, F. A. VENING MEINESZ. (DELFT)

A. C. JAGER, J. C. DE JOODE, K. F. KATZ, W. J. H. MASCHHAUPT.
VAST MEDEWERKSTER: MEJ. I. WILLEKES MAC DONALD. (AMSTERDAM)

Donderdag
1 Febr. '06.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar. De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

J. WALTMAN JR
UITGEVER • DELFT

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen. Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Eerstvolgende Vergadering der Delftsche Redactie ten huize van den heer F. A. VENING MEINESZ, Oude Delft 210, op Dinsdag 6 Februari 1906, des middags om 4 uur.

Eerstvolgende Vergadering der Amsterdamsche Redactie ten huize van den heer K. F. KATZ, Weteringschans 233, op Maandag 5 Februari 1906, des avonds om 10 uur.

Dreigen er gevaren?

Aan de ingeschrevenen der T. H. S.

Of er gevaren dreigen aan de Technische Hoogeschool? Twijfelt gij er nog aan? Ziet gij ze dan niet om u, waarheen gij uwe oogen ook richt? Neen, ik weet het zeer wel, gij ziet ze niet, omdat gij uwe oogen niet durft opslaan van uwe teekenplank en van uwe dictaten! Maar kan en zal dit dan nooit anders worden? Is het werkelijk volkomen onmogelijk om bij hen allen, die hier studeeren, die zich jong noemen, ja die zich voor den naam student niet te slecht rekenen, om bij die allen eens het besef wakker te roepen, dat zij belangen hebben aan de T. H. S., belangen voor hun heden en voor hunne toekomst, belangen voor de ingenieurswereld in haar geheel en elk lid in het bijzonder? Moeten wij daarvan afzien, ons erbij neerleggen en zeggen: „Schooljongens zijn het, als schooljongens willen zij behandeld worden en beter verdienen zij niet.”

Ik schrijf niet voor niemand, of voor een vaag onbestemd geheel, ik schrijf voor u persoonlijk, lezer, ik schrijf om door u zelf overdacht te worden, wetend en vertrouwend, dat de schandelijke laksheid, die gij aan den dag legdet, slaap was en geen dood. Moog' het een verkwikkende slaap geweest zijn en het ontwaken zich kenmerken door krachtig leven. Want voor de oogen wrijven en zich uittrekken is geen tijd: er moet gehandeld worden.

Eerst stelt zich de vraag: Is het billijk, dat wij, studenten, medespreken in zaken, de T. H. S. betreffende? Zal iemand er aan twijfelen, wat hierop het antwoord moet zijn? In kennis zijn de Hoogleraren natuurlijk verre onze meerderen, maar wij kunnen, beter dan iemand anders, hunne wijze van lesgeven beoordeelen. De waarde van een college wordt niet bepaald door wat de docent weet, maar door het antwoord op de vraag: „Wat doet het op ons?”

Er worden hier colleges gegeven waar men een mooi vak met liefde hoort voorgedragen, en waar men zodoende iets voor dat vak gaat gevoelen, maar ik vraag u, hoeveel zijn er ook niet, waar alle belangstelling eenvoudig gedood wordt? Is dat soms geen belang, dubbel en dwars onze aandacht waardig?

Verder wijs ik maar op de examene-regeling. Voor hoevelen onzer zal de vraag of het candidaatsexamen gesplitst zal worden, beslissen over een jaar van hun leven? Denk verder eens aan allen, die dit jaar vrijwel voor een eind-examen klaar zijn. Vallen zij over hunne mechanica's, dan worden zij, daar zij hun candidaats niet hebben, niet toegelaten tot het eind-examen en de mogelijkheid bestaat, dat zij hunne studie met volle twee jaar verlengd zullen zien, n.l. één voor hun candidaats- en dan nog één voor hun eind-examen. Want of men ook in 1907 nog gelegenheid zal geven tot het afleggen van beide examens, is nog niet vastgesteld.

Zijn dat soms vragen, die onze belangstelling verdienen? Maar er is meer, veel meer.

Hoeveel uur college hebt gij per week? Ik voor mij heb het voorrecht, 25 uur aangegeven te zien. Voeg daarbij den teekendwang, die u toch dwingt, een aanzienlijk deel der aangewezen uren op de teekenzaal of

aan uwe teekenschraag door te brengen; ga eindelijk na hoeveel uren dagelijks benut moeten worden voor examenstudie en zeg mij dan, of iemand met goed-middelmatigen aanleg, daarbij gelegenheid vinden kan voor wetenschappelijke studie. Teekent gij een of andere opgave, dan zijt gij immers zeer vaak door haast verhinderd u zóó in het vraagstuk in te werken, als gij wellicht wenschen zoudt. Want onveranderd gelden nog de woorden uit den Almanak van 1863:

„Waag het eens! Werk eens eenige weken voor u zelve; ge betaalt uw vermetelheid met een jaar langer aan de Academie te zijn”.

Zijn wij dan voor niet veertig jaar verder gekomen?

En het gevolg? Dat men ingenieur kan worden zonder den geringsten aanleg of zonder ooit als wetenschappelijk mensch ergens over nagedacht te hebben. En zoo is — vooral bij de werktuigkundigen — de ingenieur aardig op weg om te worden tot wat hier van hem wordt gemaakt: een vakmannetje, met wat meer kennis van wiskunde en wat minder kennis van zaken dan een opzichter of een fabrieksbaas, en dien men in consideratie zoowat op hetzelfde peil stelt. Een fabrikant kan wel een ingenieur gebruiken; voor achthonderd, duizend gulden heeft hij keus; met consideratie behoeft ge hem ook niet te behandelen: bevalt het hem niet, dan zijn er tien anderen in de plaats te krijgen. Wat kan ons redden van eene toekomst, die zulk een hoon zou beteekenen voor den Nederlandschen ingenieur? Wetenschappelijkheid, lezer, die alleen. Ik geef den fabrikant groot gelijk, dat hij zoo over ons denkt: wij verdienen niet beter. Zoolang er onder ons honderden hunne oogen en ooren zullen dichtstoppen voor alles wat buiten dictaten en colleges omgaat, zoolang men zich slechts zal bezig houden met wat in enig verband tot examens staat; zoolang men zal zorgen nooit eenig college- of teekenuur te verzuimen en 's avonds hard zal werken; zoolang men zorgvuldig zal trachten zooveel mogelijk van buiten te leeren en zoo weinig mogelijk tijd te „verspillen” om wijsheid uit die wetenschap te putten of uit het beschouwen van het leven, dat om ons zich vervult; zoolang zal men kunnen zeggen: „schooljongens zijn het, als zoodanig moet men ze behandelen”.

Zijn dat soms vragen, wier oplossing ook misschien wel een klein deel van uwe belangstelling verdient?

Ziet gij nu gevaren aan onze T.H.S.?

De nieuwe toestanden maken groote verbeteringen mogelijk. Vele professoren zijn daarvan diep doordrongen en wenschen niets liever, dan in die richting te werken. Maar de collega's, die minder optimistisch gestemd zijn, zullen hun zeggen: „Wat droomt gij toch van wetenschappelijke idealen, ziet gij dan niet, dat de studenten zelve er „niet toe deugen; zij zijn tevreden, als wij ze maar gauw zooveel mogelijk kennis bijbrengen en dan gediplomeerd de wereld inzenden.” Laten wij toch beseffen, dat het onze onafwijsbare plicht is om ons te scharen aan de zijde der eersten, laten wij toch ons rekenschap geven van de ontzettende verantwoordelijkheid, die wij op ons laden, gij persoonlijk zoowel als ieder ander, door den tegenstanders van den vooruitgang zulk een afdoend argument in handen te geven.

Vergeet niet, dat veertig jaar geleden een krachtige samen

werking der studenten, gesteund door een deel der professoren de vrijheid van studie en de wetenschappelijke waarde heeft weten te behouden tegen den wil eener regeering. En zou dat nu onmogelijk zijn, nu onze tegenstander slechts is een sleur en misschien een — naar ik hoop klein — deel onzer hoogleeraren?

Ja, gevaren zijn er, zeer vele zelfs; maar, behalve de genoemde, zijn er andere, zeer zeker niet minder ernstig.

Een reusachtig gevaar dreigt van deze zijde: Zullen de studenten zich op verheven genoeg standpunt weten te plaatsen om geen oogenblikkelijk eigenbelang de overhand te laten boven wel overwogen inzichten? Een ander: Loopen wij geen gevaar, dat men onmogelijkheden zal eischen zonder rekening te houden met de bezwaren, die zich in de praktijk zullen voordoen? Een derde: Zullen wij niet vervallen in het willen-doorvoeren van eens vastgestelde en versteende beginselen? Een vierde: Zal bij de besprekingen en in de geheele actie geen plaats zijn voor kortzichtige groep-opvattingen, voor onderlinge geringschatting, onderling wantrouwen?

En ieder dezer gevaren kan de ondergang worden van alle idealen, want:

Er moet actie zijn, krachtig, ernstig, gegrond op een dieperen geestdrift voor een goede, schoone zaak, maar vooral moet die actie zelf aan hoogleeraren en buitenwereld bewijzen, dat wij waard zijn, hetgeen wij verlangen, dat geen ideaal te hoog is voor de Technische Hoogeschool.

J. H. TELDERS.

Debating-Club.

Maandagavond had een der belangrijkste vergaderingen plaats van de Vereeniging.

Het was de eerste bespreking over voorstellen, veranderingen die van het grootste belang zullen zijn voor de studie aan de T. H. S., voor den band bestaande tusschen de studeerenden en die een der ingrijpendste Wetswijzigingen van het Delftsch Studentencorps inhouden. 't Was een vergadering waar de onontbeerlijkheid van een Debating-vereeniging ten sterkste sprak. 't Beteekende de mogelijkheid eener bespreking dezer kwestie vóór deze nog op een alles beslissende Corpsvergadering behandeld wordt. 't Is een middel geweest de beweegredenen, de voor- en nadeelen meer bekend te doen worden, zoodat althans vele corpsleden meer op de hoogte van de zaak zijn, voordat een besluit zal vallen dat zoo vele belangen aanraakt.

We mogen daarom den heer Korthals Altes dankbaar zijn, deze mogelijkheid in 't leven te hebben geroepen.

De stellingen waren als volgt ingekleed:

I.

Het is wenschelijk dat er onder de Ingeschrevenen aan de T. H. S. komt een krachtige organisatie ter behartiging van hunne studiebelangen.

II.

Het Ontwerp-Reglement, samengesteld door de Vertegenwoordigers van de Vakvereenigingen, voldoet in dit opzicht niet.

III.

Door samenwerking van Corps en Vakvereenigingen zal men tot de onder I bedoelde organisatie komen.

IV.

Hiervoor is noodig de toelating van Studieleiden, wat geen nadeelige gevolgen op de ontwikkeling van het Corps kan hebben.

Nadat de voorzitter de vergadering geopend had, begon de heer Korthals Altes zijne inleiding.

Hij betoogde dat een krachtige organisatie onmisbaar was, want dat ten eerste professoren nooit de meening van de meerderheid der studeerenden konden vernemen door een praatje op de teekenzalen of bij andere gelegenheden met enkele personen, waarvan misschien velen persoonlijk belang boven 't algemeene zouden stellen, dat daarvoor noodig is een vergadering van alle ingeschrevenen voor zoover dit mogelijk is, waar de meerderheid der leden hare meening in overleg met elkaar kan uitspreken. Maar dat een tweede noodzakelijkheid deze is, dat door een organisatie alleen met succes wenschen der studeerenden kunnen kenbaar gemaakt worden, dat door een organisatie alleen

aan deze wenschen kracht kan worden bijgezet en dat dit juist in dezen tijd van overgang, van verandering der studie noodig is, te meer daar algemeen de tegenwoordige toestand niet bevredigend gevonden wordt.

Dan betoogt spreker dat het Ontwerp-Reglement, samengesteld door de Vertegenwoordigers der Vakvereeniging, niet voldoet, om de redenen die in de rondgezonden circulaire vervat zijn, n.l. dat ze niet alle ingeschrevenen aan de T. H. S. omvatten, dat de Besturen uit den aard der zaak geen onafhankelijk standpunt innemen tegenover de professoren, daar de excursies en dikwijls lezingen, door de Vakvereenigingen gehouden, hun meewerking benoodigen, dat men niet den invloed die door een studeerende uitgeoefend kan worden in studiezaken, van de betaling van een vrij hooge contributie mag doen afhangen en tenslotte dat de band van Vakvereenigingen geen samenwerking onderling en dus voor gemeenschappelijke belangen geen algemeene beraadslaging zal mogelijk maken.

Ten slotte zeide spreker dat we moeten komen tot ware wetenschap, dat Hooger Onderwijs veronderstelt ook kennis van Staathuishoudkunde, literatuur, aethetica en philosophie. Dit is niet iets dat door Vakvereenigingen met hun zuiver technische strekking kan behartigd worden.

Zoo komt spr. dan tot de 3^e stelling, die van de 4^e eigenlijk niet goed af te scheiden is. 't Corps is een sterke organisatie, wier invloed ook naar buiten groot is, de vakvereenigingen zijn volkomen op de hoogte met de bestaande studie, dus met de leemten die er in bestaan. Beide hebben dus voordeelen en hun samenwerking kan slechts een goeden invloed hebben. Maar hoe deze te bereiken?

Aan 't Corps moeten toegevoegd studieleiden, ingeschrevenen, die met de corpsleden samen de studievergadering vormen. 't Corps kan vereenigingen onder zijn studieleiden erkennen. De vakvereenigingen worden dan als studievereenigingen erkend; ze behartigen de dagelijksche belangen.

De algemeene belangen berusten bij de centrale commissie, die door alle studieleiden gekozen wordt. Jaarverslagen der Vakvereenigingen worden, zonder dat de schrijver genoemd wordt, door de centrale commissie bekend gemaakt. Zoodoende behoeft de schrijver niet te vreezen voor benadeeling zijner persoonlijke belangen. Slagen de Vakvereenigingsbesturen niet in hunne bemoeiingen, dan laat de centrale commissie haar invloed gelden; is ook dit niet voldoende, zoo zal de Senaat wiens prestige ook naar buiten zooveel grooter is, de bezwaren ingang trachten te doen vinden.

Dan komt hij tot de nadeelen die de regeling kan inhouden voor 't Corps. Bezwaren als ledenvermindering en fusie, zooals in Amsterdam, weerlegt hij.

Zouden de fusieleden 't Corps echter niet overheerschen? Dit zou te voorkomen zijn door de vergadering der Studieleiden slechts 't recht te geven over studiebelangen te beraadslagen en besluiten strijdig met de Corpswet nietig te verklaren.

Hiermede achtte spreker zijn stellingen in hoofdzaak verdedigd.

De heer Steenberger is bang dat er weinig Studieleiden zullen toetreden en dat hun toelating tweedracht zal brengen.

De heer Vening Meinesz achtte het een noodzakelijk gevolg van toelating der Studieleiden, dat deze recht zullen krijgen op de verkiezing van den Senaat, welke hen in uitrste gevallen vertegenwoordigt, wat hem niet wenschelijk voorkomt.

De heer Bes oppert 't zelfde bezwaar.

Den heer Van Leeuwenscheen een andere regeling zonder Studieleiden van het Corps beter toe. Hij wenschte Studieleiden voor de Vakvereenigingen in te voeren en zoodoende te komen tot vertegenwoordiging van alle ingeschrevenen.

De heer Hoffman had bezwaar tegen de overheersching van het Corps over 't geheel.

De heer Menalda had dergelijke bezwaren als vorige sprekers.

De heer De Bie Leuveling Tjeenk vreest dat studieleiden bepalingen in de corpswet zullen gaan veranderen en zoodoende toch een overwicht zullen krijgen.

De heer Fokker vraagt naar de strijdmiddelen van de organisatie.

De secretaris der Vereeniging had bezwaar tegen den naam studielid.

Eindelijk nam de voorzitter, de heer Telders, het woord en wees in krasse bewoordingen op de alles overheerschende noodzakelijkheid van verandering van studie, zoodat meer tijd overbleef voor algemeene ontwikkeling.

Na de pauze antwoordde de heer Korthals Altes. Hij erkende de mogelijkheid van andere oplossingen, doch geen van de elf, die bij hem opgekomen waren, bood de voor-

deelen van deze. 't Zou te ver voeren alle op te noemen. Hij weerlegde verder de opgeworpen bezwaren.

De heer Laman Trip wenschte een andere regeling, n.l.: geen studieleiden en alleen ingrijpen van den senaat als krachtigste studentenvertegenwoordiging ingeval de commissie van studiebelangen haar taak verwaarloost.

De voorzitter acht de stelling nog niet goed genoeg besproken om er over te stemmen, daar een onberaden stemming een vrij grooten invloed zou kunnen uitoefenen. Hij wilde nu in de stellingen 't woord organisatie door actie vervangen, waardoor waarschijnlijk ieder er voor zou wezen.

De inleider legde zich niet bij een dergelijke ontwrichting van zijn stelling neer.

Na een voorstel van den heer Van der Hoeven werd de stelling niet in stemming gebracht, maar werd een aparte motie aangenomen die de absolute noodzakelijkheid uitsprak, al 't mogelijke te doen om in den bestaanden toestand van de studie verandering te brengen. Met algemeene instemming en luid applaus werd dit begroet en besloten werd aan deze motie de meest mogelijke publiciteit te verleen.

Met deze merkwaardige unanieme uitspraak van de aanwezige leden was deze hoogst belangrijke avond afgelopen.

V. M.

De Vrije Studie!

De tijd is aangebroken waarop we ons een overzicht kunnen vormen over de veranderingen, die de H. O. wet en het K. B. in onze studie hebben gebracht.

Ik acht het noodzakelijk, dat we ons rekenschap geven van het resultaat dier hervormingen, door ze te toetsen aan de eischen, die aan een goede regeling te stellen zijn: „Wetenschappelijkheid in 't onderwijs en vrijheid in de studie.

Vraag ik me af, of bij de nieuwe regeling aan deze eischen is voldaan, dan is het antwoord positief: Neen! Waaraan dit te wijten?

Aan het gemis aan inzicht bij hen, die de hooge regeering hebben voorgelicht. Want niet een nieuw beginsel werd door hen aanvaard, maar er werd voortgegaan op den weg die slechts door de omstandigheden was gewettigd.

Het begrip: „vrije, wetenschappelijke studie”, was in de oude regeling verloren gegaan, zooals alle begrippen langzamerhand verwateren. Vrijheid van studie is langzamerhand geworden een vrijheid om te werken of om niets te doen. Wie vroeger werkte, teekende vrijstelling, maakte zooveel teekeningen als mogelijk was, leerde dictaten van buiten met slechts een oppervlakkig begripen. De weg werd ons in deze richting gewezen en door ons aanvaard.

Toen was het te verontschuldigen. De materie, die we moesten verwerken werd ieder jaar uitgebreider en moest toch in denzelfden tijd worden behandeld. Om ons voor de praktijk geschikt te maken moest onze vrijheid beknipteld, omdat er geen tijd voor was, evenmin als voor wetenschappelijkheid. Het waren slechts enkele hoogleraren, die vrijheid en wetenschappelijkheid in studie bleven voorstaan in daad.

En nu? De toestand is dezelfde gebleven. De studietijd is verlengd, de eischen zijn gestegen, niet in wetenschappelijken, maar in practischen zin. Niet een beter begripen, maar meer kennis zal blijkbaar worden geëischt. Want het prop. en cand. examenen omvatten nu dezelfde stof, die vroeger voor 't B en voor 't eindexamen werd behandeld. Het laatste studiejaar zal alleen gebruikt worden om de oppervlakkig verkregen theoretische kennis te leeren toepassen. Het is moeilijk een meer bekrompen toepassing van het woord: „Hooger onderwijs” uit te denken.

En de vrijheid van studie, wat is daar nu van terecht gekomen?

Vrije studie wordt ons door de H. O. wet gewaarborgd, want volgens art. 122 wordt iedereen tot het examen toegelaten, onverschillig waar en hoe hij zijn kundigheden heeft opgedaan, mits hij in 't bezit zij van een getuigschrift van bekwaamheid tot de studie aan de T. H. S.

Het K. B. dat tot uitvoering der wet dienen moest, erkent die vrijheid niet meer (zie weekblad van 7 Dec. '05), eischt gewaarmerkte teekeningen, practische verslagen en wat dies meer zij. Gedrochtelijker uitvoering is niet mogelijk.

Neen we hebben geen vrije studie meer. En wanneer blijkt dat wij er ook het besef niet meer van hebben, dan zal 't ons geheel ontnomen worden, even zeker als ons nu alleen de schijn werd

gelaten. Want het is de naam waar we aan vast houden, waar we mee koketteeren, een vrijheid, die geen vrijheid is, maar een bespotting, een liflafje om kinderen zoet te houden.

Wie weten wil wat vrije studie waard is, zoek in de geschiedenis der P. S. en hij zal zien, dat het niet een frase is, maar een ernstig recht, dat vroeger waard gekeurd werd, dat er voor werd gestreden.

De verantwoording hiervoor stel ik op hen, die het K. B. hebben geïnspireerd. De voorwaarden waren aanwezig om de nieuwe regeling te maken tot een uitstekende en de uitkomst is wanhopig middelmatig.

N.

Studiebelangen.

In mijn artikel in het S. W. van 2 Nov. 1905 werd, zooals men zich zal herinneren, een beknopt overzicht gegeven van de geschiedenis der Studiebelangenbehartiging, en hierop voortbouwend en met inachtneming van den oogenblikkelijken toestand kwam ik tot de conclusie dat het belang der studeerenden in handen gesteld moest worden van de Vakverenigingen als zoodanig. Er is sinds dien tijd veel gebeurd, veel waarvan de buitenstaander niets heeft gemerkt, en nu wij thans weldra zullen staan vóór het oogenblik waarop de Studiebelangen zullen vormen een algemeen onderwerp van bespreking, schijnt het mij niet ondienstig tot voorlichting van al diegenen die zich op de hoogte willen stellen van het voor en tegen van de verschillende voorstellen die aanhangig zijn gemaakt, hier een korte beschouwing te geven over dat wat tot nu, zij het dan ook niet geheim, toch van minder algemeene bekendheid was. Mij dunkt dat hierdoor veel noodeloos debat en agitatie kan worden voorkomen, daar velen nu misschien direct het antwoord zullen vinden op een eventuele vraag of aanmerking, iets dat de bespreking in het openbaar natuurlijk belangrijk verkort. De vraag naar de meest doelmatige vertegenwoordiging is er niet een die zonder eenige voorkennis in behandeling dient genomen te worden, en het is van belang dat een ieder, zij het dan ook vluchtig, even de gedachtengangen volgt die hebben geleid tot den stand van zaken op het oogenblik. Tevens zal ik mijn eigen meening, met argumenten voorzien, trachten weer te geven.

Beginnend bij het begin memoreeren wij dat de eerste stap die een verandering van toestand aanduidde, was de gecombineerde vergadering van de besturen der vakverenigingen, waarop werd besloten om een commissie van afgevaardigden te benoemen, die over een mogelijk samenwerken zou hebben te confereeren. De eerste samenkomst dezer commissie viel op 13 December 1905, iedere vakvereniging zond een vertegenwoordiger en het voorzitterschap berustte bij den president der Commissie tot behartiging van Studiebelangen.

Na eenige samenkomsten was de Commissie gereed met een ontwerp dat aan de goedkeuring van de besturen der Vakverenigingen werd overgelegd met gunstig resultaat. Het doel was nu, in de Vakverenigingen dit ontwerp aan een beoordeeling te onderwerpen om bij eventuele aanname over te gaan tot een bespreking in een algemeene vergadering van Ingeschrevenen. Ten opzichte van hare houding tegenover den Senaat van het D. S. C., waarover toen reeds gesproken werd, werd besloten dat de commissie zich zou stellen op het standpunt, van haar zijde in geen enkel opzicht in officieelen zin stappen te doen in de richting van samenwerking met één der lichamen buiten de vakverenigingen te Delft, maar dat eventuele samenwerking van officieusen aard ten zeerste zou worden geapprecieerd, waar deze uit zou gaan van een lichaam van dusdanige capaciteit, dat er voor het belang der ingeschrevenen heil van te verwachten viel, en waar deze samenwerking zou dragen het karakter van ernstigen steun. Zoover was het gekomen met het werk der commissie, dat dus eigenlijk wat betreft hare opdracht afgelopen was, toen er geheel onverwachts van de zijde van het D. S. C. voorstellen werden gedaan aan alle leden der commissie van afgevaardigden om tot een bespreking te geraken over de studiebelangen. Welke de motieven en overdenkingen zijn geweest die tot dezen stap leidden, kunnen natuurlijk alleen zij mededeelen die als senaatslid persoonlijk zich van alles op de hoogte hebben kunnen stellen, hier kan alleen worden medegedeeld wat de leden der commissie van afgevaardigden vernamen en wat er tegenover gesteld werd. Het is van

belang te begrijpen dat de besprekingen niet werden gevoerd tusschen den senaat en de commissie, en allermint met afgevaardigden der Vakverenigingen als zoodanig; daar de tijd te kort was om met de besturen of zelfs maar onderling in overleg te treden beschouwden de commissieleden zich slechts als particuliere personen, die hun eigen persoonlijke meening weer te geven hadden.

Alvorens nu over te gaan tot een verslag der besprekingen is het goed, ten einde het standpunt van commissie en Vakverenigingsbesturen op het oogenblik der bespreking te karakteriseeren, hier weer te geven het ontwerp, zooals dit werd vastgesteld in de Vergadering der Commissie van 20 December 1905.

REGELING DER BEHARTIGING VAN DE BELANGEN DER STUDEERENDEN AAN DE T. H. S.

Art. 1. De behartiging van de belangen der studeerenden geschiedt door de besturen der Vakverenigingen.

Art. 2. In iedere Vakvereniging zullen een of meer bestuursleden afgevaardigd worden om zitting te nemen in de Centrale Commissie der Vakverenigingen (C. C. d. V.), te weten:

Twee in het Civiel en Bouwkundig Gezelschap „Practische Studie”, een voor de civielen en een voor de bouwkundigen;

Twee in het Gezelschap Leeghwater, een voor de werktuigkundigen en een voor de electrotechnici;

Een in het Scheepsbouwkundig Gezelschap William Froude;

Een in het Technologisch Gezelschap;

Een in de Mijnbouwkundige Vereeniging.

De Besturen der Vakverenigingen kunnen aan een of meer hunner leden de afdoening der loopende zaken in hunne afdeeling opdragen, met dien verstande, dat zij zelve de verantwoordelijkheid blijven dragen.

Art. 3. De C. C. d. V. is de officieele Vertegenwoordiging der Ingeschrevenen aan de T. H. S. en is als zoodanig erkend door den Senaat der T. H. S.

Art. 4. De Besturen der Vakverenigingen, e. q. de met deze taak belaste bestuursleden, doen al wat hun in het belang der studie gewenscht voorkomt op hun eigen gebied. De zaken van algemeenen aard worden behartigd door de C. C. d. V., die hiervoor verantwoordelijk is aan de Vakverenigingen.

Schriftelijk ondertekende aanmerkingen, de studie aan, of de inrichting van de T. H. S. betreffende, worden onderzocht door het Bestuur der Vakvereniging en zoo zij van algemeenen aard zijn door de C. C. d. V.

Art. 5. De C. C. d. V. is permanent, in dien zin, dat ieder lid aftreedt ter zelfder tijd als het Bestuur zijner Vakvereniging en ten aanzien zijner herkiesbaarheid die voorschriften gelden die in de betrokken Vakvereniging voor het Bestuur van kracht zijn.

Art. 6. De Besturen der Vakverenigingen brengen telken jare in Mei een verslag uit over het afgelopen cursusjaar, de C. C. d. V. behandelt in een afzonderlijk verslag alle zaken van algemeenen aard. Deze verslagen worden door de C. C. d. V. met een begeleidend schrijven toegezonden aan den Senaat der T. H. S.; met het ingekomen antwoord vormen zij het jaarverslag dat gepubliceerd wordt en aan alle Docenten, Assistenten en leden der Vakverenigingen toegezonden.

Art. 7. Wijzigingen in deze regeling geschieden na goedkeuring door de Vergadering der Vakverenigingen in overleg met den Senaat der T. H. S.

REGLEMENT VAN DE C. C. D. V.

Art. 1. De Commissie kiest uit haar midden een voorzitter, een secretaris en een penningmeester.

Art. 2. In de vergadering der C. heeft ieder afgevaardigde een stem.

Art. 3. Het Bestuur is belast met de geregelde afdoening der loopende zaken.

Art. 4. De C. is geabonneerd op het S. W. en de secretaris is verplicht alle nummers in het archief te bewaren.

Art. 5. Op aanvraag van minstens 25 leden belegt de C. binnen 8 dagen een algemeene vergadering der Vakverenigingen, die geleid wordt door den voorzitter der C.

Art. 6. Voorstellen, moties enz. moeten om op een vergadering te worden aangenomen, de meerderheid van het aantal geldig uitgebrachte stemmen hebben. Blanco stemmen worden als ongeldig beschouwd.

Art. 7. De kosten door de C. gemaakt komen ten laste van de Vakverenigingen naar evenredigheid van het aantal leden. Buitengewone uitgaven geschieden niet dan in overleg met de Besturen der Vakverenigingen.

Art. 8. Vergaderingen en verkiezingen zullen niet vallen binnen 8 dagen voor of na een vacantie.

Art. 9. Alle uitgaande stukken worden door den voorzitter en den secretaris ondertekend.

Art. 10. Van wijzigingen in dit Reglement, die worden aangebracht door de gezamenlijke Vakverenigingsbesturen, wordt kennis gegeven aan den Senaat der T. H. S.

Art. 11. In gevallen, waarin dit Reglement niet voorziet, beslist de C., zoo ook in geval van twijfel over de uitlegging van eenig artikel.

AANTEKENINGEN.

Art. 1 geeft weer het principe waarop het geheele ontwerp berust, de Vakverenigingen zelf, van meening dat zij niet slechts zijdelings in betrekking mogen staan tot de studiebelangen hunner leden, verklaren zich hierdoor verantwoordelijk voor die belangen, aldus een nieuwe functie op zich nemende, en dragen hun bestuur op als uitvoerders op te treden. Waar vroeger slechts de kandidaten werden gesteld door de Vakvereniging zonder eenige verdere verantwoording aan dit lichaam, komt nu de volle verantwoording aan het bestuur ook door Art. 2. laatste alinea.

De voordeelen die men meende hierdoor te bereiken zijn de volgende:

1e. Vroeger was eigenlijk voor de Studiebelangen leden volstrekt geen verantwoordelijkheid, want men houde in het oog dat de verantwoordelijkheid van een loshangende commissie aan de imaginaire grootheid „de ingeschrevenen” niet in vergelijking komt met die welke geldt voor een vakverenigingsbestuur ten opzichte van hare leden.

2e. Door de instelling dat het steeds een lid van het bestuur zal zijn die voor de belangen der afdeeling zorg draagt, verkrijgt men een groote waarborg voor een beter contact van afgevaardigde en vertegenwoordigden, het gemis waarvan het hoofdgerebrek was van het oude systeem. Het bestuur eener vakvereniging, gewoonlijk eenigszins samengesteld uit vakmensen, is uit den aard der zaak beter op de hoogte van den toestand en beter bekend bij de leden dan een willekeurig iemand die zooals het vroeger ging na veel zoek ergens uit een hoekje werd opgeduikeld.

3e. Genoemd opgeduikeld personage kan zelfs, al beschikt hij over de beste capaciteiten, wat in het algemeen niet het geval zal zijn, onmogelijk die kracht in zijn betoog en in zijn werk leggen, die mogelijk is voor een verenigingsbestuur dat steeds op eenigszins officieele wijze met de Hoogleeraren in contact komt; een wensch, uitgesproken door zulk een bestuur, zal dus noodzakelijkerwijze van Hooggeleerde zijde als van meer gewicht worden beschouwd dan een verzoek van een persoon die zooals maar al te goed bekend is ongeveer volslagen geïsoleerd staat.

Art. 3. Het is van belang hier op te merken dat het standpunt van een directen invloed op de samenstelling der Centrale Commissie van alle ingeschrevenen verlaten is en wel op de volgende gronden. De praktijk heeft geleerd dat hoe mooi ook in theorie, de absolute doorvoering van dit principe slechts leidde tot een in alle opzichten zwakke vertegenwoordiging. De wetswijziging van 1903 die de Vakverenigingen opdroeg de candidaatsstelling over te nemen was reeds met het oog op dit feit ingevoerd, maar de resultaten voerden er toe niet meer de theoretische vraag te stellen: gegeven een T.H.S. en een aantal ingeschrevenen, gevraagd theoretisch de beste wijze van vertegenwoordiging af te leiden, maar daarentegen de praktische: gegeven de tegenwoordige toestand, gezien het absolute gebrek aan belangstelling bij de onbenaderbare massa „de ingeschrevenen;” gevraagd: wat levert ons op het oogenblik de beste vertegenwoordiging, welke lichamen willen hunne krachten geven en hoe zullen deze krachten het best benut worden? Het standpunt der hypergevoelige rechtvaardigheidsdoenerij moest worden verlaten om plaats te maken voor een praktisch stelsel, dat alle aanwezige krachten op één punt kon concentreeren. Laten diegenen, die zoo weinig belangstelling toonen in hun vak en hunne belangen, dat zij niet wenschen bij te dragen in de lasten, niet klagen wanneer hun de gelegenheid wordt ontnomen mee te spreken in de samenstelling der vertegenwoordiging. Bovendien het volgende lijstje volgens de nieuwste gegevens verduidelijkt den toestand.

(Zie vervolg Tweede Blad.)

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 1 FEBRUARI 1906. No. 16.

	Afdeeling	Vakvereniging
Werkt. en Elektr.	443	315
Civiel- en Bouwk.	329	145
Mijnen	80	70
Techn.	138	70
Scheepsb.	39	30
Totaal	1029	630

Er blijven dus 153 niet aangesloten, na aftrek van 246 eerste jaars die natuurlijk bij geen enkele regeling stemrecht hebben. Wordt er een middel gevonden waarbij krachtige en algemeene vertegenwoordiging samengaan, dan zou dit natuurlijk de voorkeur verdienen; waar dit nog niet gevonden is moet men zich afvragen wat het belangrijkste is voor de meerderheid, te meer waar het niet lid zijn van zijn vakvereniging op geen enkelen grond kan verdedigd worden. (Kosten minder dan $\frac{1}{2}\%$ van de gemiddelde kosten van studie en leven in Delft.)

Art. 5. Het voordeel eener permanente commissie springt in het oog en is niet gering te schatten, immers de oude toestand maakte dat op een gegeven tijdstip een geheel nieuw stel personen plotseling kwam te staan voor een onbekende taak en het van de welwillendheid der oud-leden afhing in hoeverre zij de nieuwe commissie wilden inlichten omtrent stand van zaken, werkzaamheid, enz. Vandaar geen eenheid van actie en nuttelooze tijdsverspilling.

Dit schijnt voldoende om in het kort aan te duiden welke overwegingen voorgezeten hebben bij de samenstelling der nieuwe regeling en wij kunnen thans overgaan tot het voorstel van den Senaat van het D.S.C. In hoofdtrekken komt dit neer op het volgende. Het Corps stelt studieleiden in, onder deze categorie vallen, behalve de gewone Corpsleden alle Ingeschrevenen, die zich als zoodanig opgeven. De studieleiden betalen een contributie van / 0,25 ter bestrijding der kosten van de jaarverslagen. De studieleiden worden verdeeld in faculteiten overeenkomstig de afdeelingen aan de T.H.S. Iedere faculteit heeft haar eigen bestuur, dat de jaarverslagen (waaronder collegeverslagen) redigeert, zorg draagt voor de behartiging van de studiebelangen, alles in overeenstemming met de faculteitsvergadering.

Voorts is er een Centrale Commissie tot Behartiging van Studiebelangen, gekozen door en uit alle studieleiden, die de Algemeene Vergadering van Studieleiden leidt, zorg draagt voor de behartiging van de algemeene belangen en staat boven de verschillende faculteiten, opdat er eenheid in optreden van deze uitgaat.

De voordeelen door de voorstellers aangegeven waren in hoofdzaak:

1°. Alle ingeschrevenen kunnen deelnemen aan de behartiging van hunne studiebelangen en hebben in deze gelijk recht van spreken.

2°. De kern wordt gevormd door het Corps dat reeds op zich zelf een krachtige organisatie is, dat de leden op tal van manieren gelegenheid biedt met elkaar in aanraking te komen, waarvan de besturen voortdurend een onafhankelijk standpunt tegenover de Professoren hebben ingenomen.

3°. De contributie is zeer laag, zoodat dit geen bezwaar kan zijn. Eveneens zijn principieele bezwaren uitgesloten, daar een groentijd niet als voorwaarde tot toelating wordt gesteld.

4°. Men mag verwachten dat men ten slotte zal vertegenwoordigen zoo goed als alle ingeschrevenen aan de T.H.S.

Tegenover dit stelsel werd nu o. a. het volgende aangehaald. Het is verkeerd om geheel en al te werken buiten de vakverenigingen om, deze vormen toch wel degelijk een macht waar rekening mede gehouden dient te worden, en uit de door hunne besturen goedgekeurde voorstellen blijkt ten duidelijkste dat er ook in vakverenigingskringen de wensch bestaat niet meer zooals tot nu toe de belangen der studeerenden hunner afdeeling door anderen te laten behartigen. Het is waar, de zekere mate van afhankelijkheid, waarin tenminste de meerderheid hunner hier verkeert, verhindert een actie buiten beperkte grenzen maar even waar, dat voor de gewone gevallen van minder belangrijken aard hun aanzien groot genoeg is om bij besluiten van Hooggeleerde zijde eenig gewicht in de schaal te kunnen leggen. Bovendien is het niet wenschelijk weer te komen

tot faculteitsbesturen die een zeer slecht contact hebben met de studeerenden zoowel als met de professoren, men zou zodoende teruggaan tot den ouden toestand van een los in de ruimte zwevende commissie en de praktijk leerde hiervan de resultaten.

Van het begin der onderhandelingen af zat aan beide zijden de wensch voor in elk geval te komen tot een oplossing, die zooveel mogelijk allen bevredigde, en dit welwillend karakter dat de besprekingen kenmerkte, leidde ook tot een overeenstemming, die zeer bevredigend genoemd mag worden. Waar echter het geheele karakter van den avond tenminste van de zijde der Commissie er een was van strikt persoonlijk aard is het niet mogelijk hier iets anders weer te geven dan de hoofdtrekken van de uitkomst waartoe men kwam, immers besprekingen van detailpunten kunnen slechts dan met vrucht aan de orde komen wanneer de lichamen die in aanmerking komen officieel hunne onderhandeling openen. Ik zou dan als volgt het hoofdprincipe willen aangeven.

De Vakverenigingen zullen als zoodanig erkend worden door het Corps, studieleiden zijn leden der Vakverenigingen en zij die zich tot studielid opgeven, de dagelijksche behartiging der belangen enz. blijven aan de besturen der Vakverenigingen, ten aanzien der Centrale Commissie blijft gelden wat in het voorstel der Vakverenigingen bepaald werd, terwijl de band die allen bindt is het Corps als grootste en machtigste vereeniging in Delft en de Senaat, die er naast zijn oude prestige nog inzake de studie het prestige verkrijgt, te zijn vertegenwoordiging van alle ingeschrevenen, daartegenover zich echter verbindt van zijn macht niet slechts gebruik te maken voor het belang van enkelen, maar voor dat van allen. Dit is afgezien van ieders detaillering het principe.

De houding hier door het bestuur der machtigste Vereeniging in Delft aangenomen mag van algemeen standpunt wel in alle opzichten verblijdend genoemd worden. Hunne voorstellen moesten dan ook een geheel nieuw gezichtspunt invoeren in den gedachtengang der samenstellers van het ontwerp der Vakverenigingen, daar bij de totstandkoming hiervan natuurlijk niet was gerekend met de toen nog onbekende houding van den Senaat. Het principe van werken, waartoe onze besprekingen voerden, schijnt mij op het oogenblik toe juist dat te zijn dat voor allen van het meeste belang is en vooral voor de Vakverenigingen ontdek ik er enorme voordeelen in. Men bedenke slechts, iedere Vakvereniging blijft vrij hare eigene zaken te doen, de Centrale Commissie eveneens, alleen dan wanneer het geldt een ernstige kwestie waarvoor haar eigen macht te kort schiet, dan staat de mogelijkheid open de hulp in te roepen van een krachtiger lichaam, dat van te voren heeft toegezegd die hulp te willen verlenen. Dat er bij de detailleringen en onderhandelingen op gelet dient te worden dat de persoonlijke rechten en vrijheden zoowel van de Vakverenigingen als van het D.S.C. volkomen gewaarborgd blijven, spreekt van zelf, het is er hier niet om te doen elkaar te binden of te hinderen, maar wij moeten ons stellen op het standpunt, dat voor een gemeenschappelijke actie een eendrachtige samenwerking noodig is. Zelfs wanneer een vakvereniging zich eens op het oogenblik zelf sterk genoeg voelde, dan zou ik het nog verkeerd vinden de eventuele mogelijkheid op bovengenoemde wijze in betrekking te treden met het D.S.C., van de hand te wijzen, want waar geen enkele inbreuk wordt gemaakt op de vrijheid van handelen van iedere vakvereniging in haar eigen gebied, wordt steun aangeboden waar die mocht noodig zijn en het is dunkt mij niet goed te rechtvaardigen dit eenvoudig af te slaan. Bovendien is voor de doorvoering van het plan de samenwerking noodig van allen en daar zou het verkeerd zijn, indien een bepaalde kring van personen zich aan het gemeenschappelijk werk wilde onttrekken, niet om principieele bezwaren, maar alleen omdat zij er voor het oogenblik voor zich zelf geen direkt voordeel in zag. Bij den overgang van Middelbaar tot Hooger Onderwijs verkeerden wij in een tijdperk van woeling en verandering, het geldt hier door een onmiddellijke en krachtige samenwerking de belangen van allen voor te staan, en verkeerd zou het zijn, hier te vragen naar voordeel voor persoon of eigen coterie; laten wij allen begrijpen, dat het algemeen belang hooger staat dan het bijzondere en dat de macht van een geheel berust op de eenheid van zijn deelen.

J. A. SCHOUTEN,
Secr. der Comm. van Afgevaardigden
der Vakverenigingen.

Vrije Studie.

Dr. H. J. KIEWIET DE JONGE. — Socrates.

Wanneer we Socrates willen bestudeeren is het gedeeltelijk een bezwaar, dat één der hoofdbronnen om hem te leeren kennen, een reus als Plato zijn moet. Daardoor toch zien we dikwijls slechts Plato wanneer we Socrates zien willen. Jammer is dit, hoe schoon en goed Plato ook zijn moge, omdat we, wanneer we door studie den waren Socrates voor ons zien, meer en meer bewondering voor hem krijgen moeten. Socrates' leer miste de ingewikkeldheid die vele tegenwoordige filosofische stelsels aankleeft, klaar en helder als de hemel van Griekenland zelf paste hij zijn wijsheid toe op de vragen van 't dagelijksch leven en kwam eerst daardoor tot den kern der dingen.

Dit is een typeerend iets der Socratische dialectiek. Niet schrikt ze af door vertoon van diepzinnigheid; door ons te dwingen in ons zelf te schouwen, brengt ze ons tot een diep inzicht in het wezen der dingen.

Vreemd, dat iemand, wiens methode zoo geheel vrij van alle revolutionaire denkbeelden was, de doodstraf moest ondergaan, aangeklaagd nieuwe goden in te voeren. Socrates geloofde aan de goden, geloofde aan het orakel; slechts een verkeerde opvatting van wat hij zijn daimon noemde, zijn innerlijke geest, kon deze beschuldiging van een omverwerpen der oude goden rechtvaardigen.

Maar eigenlijk was de reden van Socrates' val een andere. Hij zelf zegt het in zijn Apologie, dat hij zich vele vijanden gemaakt heeft door hen te bewijzen, dat ze van hun speciaal onderwerp minder af wisten dan hij, daar ze zelfs onkundig waren van de gebrekkigheid hunner kennis. Dit was de ware grond, onverzettelijk zocht Socrates de waarheid en het recht, zooals zijn daimon hem dit gebod, niet lettend op hen, die zich gekwetst moesten voelen door zooveel onverbiddelijke gestrengheid.

Een enkele passage uit Symposium, Crito en Phaedo brengt ons vooral Socrates veel nader. In 't symposion, een geweldig drinkgelag, komt hij eerst laat, er was een zaak, die hij moest doordenken alvorens verder te komen en zoo staat hij uren te peinzen, en slaven, uitgezonden om hem te halen, vinden hem steeds in gedachten verzonken.

Eindelijk komt hij, en na eenigen tijd begint het beroemde gesprek over de liefde, waar we weer twijfelen of 't Plato of Socrates is, die aan 't woord is.

Lang duurt het feest voort, eindelijk zijn allen, op Socrates na, ingeslapen, en deze gaat heen, neemt een bad, beweegt zich den ganschen dag in den zuilengang met zijne jongeren en begeeft zich eerst tegen den avond naar huis.

Zeer persoonlijk zien we Socrates ook voor ons in de laatste dialogen, die hij hield, Crito en Phaedo, maar 't is niet doenlijk hier den indruk weer te geven, dien we uit deze laatste woorden van den wijze krijgen.

We krijgen dan de visie van een wijze, wiens wijsheid voor hem zelf bron is eener enorme kracht, een wijsheid, die hem brengt tot zekerheid over de meest fundamenteele vraagstukken van ons leven; die geheel zijn bestaan doordrongen heeft.

Dit was in korte woorden wat mij getroffen heeft in de voordracht van Dr. Kiewiet de Jonge. In waarheid voerde hij ons den persoon van Socrates voor ogen; den filosoof, klassiek in elke beteekenis van het woord.

Jammer was, dat het scheen, alsof de Sociëteit Phoenix voor de niet-studenten eenigszins als taboe gold. We misten zeer de dikwerf zoo talrijk vertegenwoordigde Delftsche Burgerij.

R. V.

Bij Krupp.

Het was een grootsch plan van het bestuur van het gezelschap Leeghwater, het plan tot het houden van een excursie naar Krupp en die andere groote fabrieken in Duitschland; en een gezelschap, dat zulke plannen op zulk een wijze ten uitvoer brengt, mag bloeiend heeten!

Geen moeite is er gespaard geworden om het den excursionisten gemakkelijk te maken; en al schijnt het dat er menschen zijn die zulks niet naar waarde schatten, gelukkig zijn dit er maar enkelen; het meerendeel is dankbaar voor al de faciliteiten die men hun verschaft.

De vrees dat men bij Krupp, waar het toch eigenlijk om te doen was, niet met zoo'n groot aantal zou worden

toegelaten, bleek ongegrond; en deze gulheid van de zijde der directie is wel voor het grootste deel te danken aan de bemoeiingen van professor Dijkhoorn, wien men behalve hiervoor, ook nog voor vele andere medewerking erkentelijk dient te zijn.

Zooals bekend verondersteld mag worden, bestond het gezelschap, dat aan het uitstapje deelnam, uit een kleine tachtig werktuigkundigen, en vier professoren, de heeren Ravenek, Dijkhoorn, Franco en Brouwer. Voor de verschillende hôteliërs waren, waar van dit vervoermiddel moest worden gebruik gemaakt, extra-trams afgehuurd.

Bij de fabriek van Krupp werden wij ontvangen door eenige beambten van het informatiebureau, en begeleid door mannen van de fabrieksbrandweer ging het door de verschillende gebouwen.

Alles was precies en op de minuut af geregeld en elk deelnemer kreeg een programma, waarop de volgorde der te bezichtigen werken was aangegeven.

No. 1 van het lijstje was de Pressban, waar eenige reusachtige walsen bezig waren met uit klompen rood gloeiend ijzer, die op spoorwagens de fabriek kwamen binnengereden en vervolgens met de loopkraan naar de walsen werden gebracht, pantserplaten te walsen, die tot 30 cM. dik zijn en veel duizenden kilo's wegen. Een dergelijke plaat werd juist in een bassin met water afgekoeld, om de structuur van het materiaal te verbeteren. Zoo ontzaglijk was de kracht van den ontwikkelde stoom, dat die zware plaat voor een oogenblik er door werd drijvende gehouden.

In hetzelfde gebouw was opgesteld een „Schmiedepresse" van 5000 ton drukkracht (hydraulisch). Dit om een indruk te geven van de krachten waarover men in deze fabriek beschikken kan.

Om een volledig relaas te doen van al het geziene is onmogelijk, met het oog op de daarvoor benodigde plaatsruimte. Daarom zij het voldoende, slechts hier en daar werktuigen, die bijzonderen indruk maakten, zij het dan door afmeting en kracht of door zuiverheid en vindingrijkheid, te noemen.

Zoo zal niemand ooit vergeten het Hammerwerk II, waar door stoomhamers uit schijven gloeiend ijzer spoorwagwielen worden gestempeld. Deze manier van te werk gaan is speciaal Krupp'sch, en munt uit door snelheid; spoorwagwielen worden dan ook in grooten getale geleverd.

De hamer „Fritz", die sinds 1861 zijn 50 ton laat vallen op 't rood gloeiend metaal, is de zwaarste aanwezige stoomhamer. Al is dit gewicht ontzagwekkend, toch schijnt er in de fabriek van Creusot nog een hamer te zijn die eens zoo zwaar is. Het laat zich licht begrijpen dat voor dergelijke hamers bijzonder stevige fundamenten moeten worden gelegd.

Verder werden wij achtereenvolgens door verschillende werkplaatsen gevoerd, waar de kanonnen afgedraaid en uitgeboord worden; waar de loopen worden getrokken enz. en ook zagen we de plaats waar het tiegelstahl wordt gesmolten in kroezen, die één voor één in den vorm van het kanon worden gelegegd. Bij dit gieten maakt men er een vrij groote verloren kop op, wat ten gevolge heeft dat geen verzwakkende holten in het gietstuk blijven en men een bijzonder betrouwenswaardig materiaal verkrijgt.

Bij de grootere kanonnen wordt de loop geheel cylindervormig gemaakt en daarna op verschillende plaatsen versterkt met ringen, die er om gekrompen worden en daardoor een dubbele versterking tengevolge hebben. Bij een explosie nl. biedt weerstand, 1°. de door het omkrimpen in de ringen opgewekte spanning en in de tweede plaats pas de reactie van het stuk zelf.

Dan was merkwaardig het Blechwalzwerk, waar zware brokken ijzer worden uitgewalst tot platen van 5 mM. toe die daarna op gegeven maten worden afgesneden.

In het Bessemerwerk werd juist een peer leeggeblazen. Men krijgt den indruk als werd er een groot vuurwerk afgestoken, zoo vliegen de kleine deeltjes gloeiend metaal naar alle kanten rond. De peer wordt gelegegd in een gietpan, die verscheidene in een cirkel geplaatste vormen vult.

Hiermee was het deel van het programma vóór het „Frühstück" (iets dat rekbaar schijnt te zijn) afgewerkt. In het hôtél der firma Krupp, het Essener Hof, was gelegenheid om zich van fabrieksonreinheden te zuiveren; vooral een klein ventje dat schoenen afborstelde, verheugde zich in zijn groot aantal, zich om hem heen verdringende, patienten.

Het maal was in allen deele korrekt.

Onvermijdelijk schijnt voor een Duitscher het gebruik

van zinsneden met Ihrem Land en unsrem Land en het drinken op betrekkingen tusschen landen. Ook hier werd de wensch uitgesproken, dat de reeds bestaande handelsbetrekkingen mochten worden uitgebreid, wat ons allen een zeker gevoel van gewicht bijlegde.

Professor Ravenek antwoordde beminnelijk, maar ging gelukkig niet in op betrekkingen. Een gunstig denkbeeld van den heer Feltmann was het, om ook nog even een woordje in 't midden te brengen, en 't werd dan ook algemeen geapprecieerd.

De stemming werd langzamerhand zeer vroolijk, de student R. kieke braaf, in 't kort 't was een zeer geanimeerd feestje.

Na het Frühstück werd de tocht over het fabrieksterrein per as voortgezet.

In het museum werd nog een half uurtje halt gehouden om de verschillende typen van granaten, kartetsen en schrapnells te bewonderen, benevens het geheel volledige model van een pantsertoren voor een oorlogschip, juist zoo een als we in 't groot hadden zien monteeren.

Daarna ging de tocht door de werkplaats waar wielbanden, gebogen uit één stuk, daarna aanéngesmeed en door walsen van een profiel voorzien worden en door nog een assen-draaierij.

Toen hadden we de fabriek zelf gezien en bleven alleen nog over de verschillende kolonies; allen bestaande uit flinke huizen, misschien voor een Duitsch oog ook van bekoorlijke vormen.

Hier en daar waren plantsoenen, bibliotheken, een ziekenhuis, een herstellingsoord en kerkjes. Deze laatsten moesten we volledigheidshalve ook zien, wat dunkt me, wel achterwege had kunnen blijven. Maar 't is te begrijpen, dat onze leiders gaarne alles lieten bewonderen en 't viel te bemerken hoe trotsch ze waren, verbonden te zijn aan zulk een onderneming, die niet alleen uit is op winstbejag, maar ook van de lotsverbetering van hare arbeiders een hoofdzaak maakt.

Voor van Krupp af te stappen laat ik hier eenige belangwekkende cijfers uit het boekje Statische Angaben volgen.

Op de gietstaalfabriek te Essen werken 29,903 personen, 153 stoomhamers met een gezamenlijk valgewicht van 250,223 K.G., 60 hydraulische persen, waaronder 2 van 7000, 1 van 5000 en 1 van 2000 ton, 608 kranen met een draagvermogen van 6,512,900 K.G.

De fabriek gebruikt jaarlijks 14,397,034 kubieke meters water, nog 225,000 kub. meter meer dan de stad Dresden. De eigen gasfabriek leverde in 1904 meer lichtgas, dan door de geheele stad Bremen in dat jaar verbruikt werd.

Dagelijks bedraagt af- en aanvoer ongeveer 50 treinen. Het telefoonnet is 413 K.M. lang. Onder de fabriek te Essen ressorteeren de schietbanen bij Meppen, die 25 K.M. lang en 4 K.M. breed zijn, en die bij Tangerhütte; verschillende kolen- en ijzermijnen, hoogovens enz. Eigendom van de Aktiengesellschaft zijn ook nog de staalfabriek in Annen, het „Grusouwert" in Magdeburg-Buckau, benevens de Germania-werf te Kiel.

Het aandeelen-kapitaal dat 160,000,000 Mark bedraagt, is geheel in het bezit van de dochter van den in 1903 gestorven Friedrich Alfred Krupp.

De direktie van de maatschappij op aandeelen bestaat uit elf leden, die over de verschillende onderhoorigheden verdeeld zijn.

Voor hen, wier interesse door deze cijfers is opgewekt en die er nog meer van willen weten, zal het wel mogelijk zijn van één der deelnemers aan de excursie het boekje, waaraan ze ontleend zijn, en dat met gulle hand werd rondgedeeld, ter lezing te krijgen. Dit zal hun beter dan iets anders een indruk van dat reuzenwerk geven.

C.

Erik Grane.

Naar 't Zweedsch van Gustaf af Geyerstam door HENDRIKA BLEEKER. Amsterdam H. J. W. BECHT.

Gustaf af Geyerstam is een van de Zweedsche auteurs, wiens naam ver buiten zijn vaderland bekend en — een noodzakelijk gevolg — beroemd is geworden. Ook dit werk is een bewijs van zijn ontzaglijk talent. Het behandelt den roman van eenen student, die tehuis godsdienstig opgevoed, wanneer hij midden staat in 't leven, zijn geloof voelt

wankelen en verdwijnen; het is een geesel tegen 't onderwijs aan universiteiten — van Zweden s. v. p.; hier kan zoo iets niet plaats vinden! — waar de wereld meent, dat menschen worden gevormd, die later hunne bestemming volgen niet met jeugdige onervarenheid, niet met de rijpheid van eenen man, maar met de frissche kracht aan persoonlijkheden eigen. Geen ellenlange beschouwingen geeft af Geyerstam over 't gevoelen van den student, niet over futiliteiten schrijft hij bladzijden vol, neen 't is een boek, waar men op iedere bladzij levensdingen vindt, kort en krachtig, in een typisch zinnetje gezegd, die bij den lezer de gedachte moeten opwekken: „Kijk, dat heb ik ook zoo wel eens gevoeld, maar ik kon 't niet in woorden brengen". Elke student moet dit werk gelezen hebben, niet omdat 't de roman is van eenen student, maar wijl 't behandelt 't leven en werken aan eene hoogeschool, onpartijdig en daarom zoo juist, omdat 't hem zal wijzen op dingen, die voor zijn later leven van waarde kunnen zijn, omdat het is een standaardwerk voor allen. En als hij 't dan gelezen heeft, dan zal hij evenals ik, den uitgever dankbaar zijn, dat hij ons dit boek heeft laten vertalen.

Erik Grane, thuis heel godsdienstig opgevoed door eene streng-geloovige moeder, moet in Upsala voor dominee studeeren. Wanneer hij echter vrij is, de nieuwe werken heeft bestudeerd en ook voor wrijving van gedachten met anderen zichzelf een eigen persoonlijk inzicht heeft gevormd, begint hij te wankelen en laat de studie voor theoloog varen. Het 2e gedeelte behandelt zijn tijd als gouverneur bij eene rijke familie, in 't 3e is hij weer te Upsala terug, meent eerst dat nieuwe ideeën de oude hebben verdrongen — ook zoo teekenend gezegd, daar hij twee jaren is weg geweest — maar ziet zich bedrogen; dan sterft zijne moeder; en 't vierde gedeelte toont hem ons als een gelukkig man in zijne betrekking van directeur eener fabriek. Dit is heel in 't kort, in ruwe trekken 't hoofdverhaal, maar daaromheen groepeeren zich de andere elementen, die 't werk zijne groote waarde geven. Kijk b. v. den vader, ook in zijn tijd student geweest en vrijdenker, die niet gelooft aan de dogma's der Kerk. Hij trouwt met eene streng-geloovige vrouw. In het begin geeft dit herhaaldelijk botsing; later echter, als Erik is geboren, gaat hij uiterlijk met hare ideeën mee, want, zegt de schrijver: „Het is niet goed, als kinderen worden opgevoed zonder godsdienst en 't gezag gaat te niet, als zij merken, dat de ouders verschillende meeningen kunnen zijn toegedaan."

Lees den innerlijken strijd van Erik, of hij met zijne familie aan 't avondmaal zal deelnemen of niet. Op pag. 42, hoe hij schrijft, dat 't hem onmogelijk is, dominee te worden: „De leer, dat sommige gedeelten (d. i. van den Bijbel) wel door God zijn gezonden, andere niet — deugt niet voor mij. Want of alles is van God en dan moeten wij ons ook aan alles onderwerpen, of slechts een gedeelte is van God, maar dan moet ons verstand ook uitmaken, wat van God is en wat niet". Is dit niet prachtig gezegd? Dan als zijn vriend 't werken aan de Universiteit veroordeelt: „Er wordt gewerkt, maar hoe? Wordt er met plezier gewerkt om werkelijk iets te leeren? Neen, men werkt hard en ingespannen, om examens te doen en hier vandaan te komen". Iedereen begrijpt, dat dit slaat op de Zweedsche hoogeschool te Upsala, want hoe zou dat in ons hoog-wijs Nederland mogelijk zijn?! Hier propt men zich toch niet vol met geleerdheid, is 't wel?! Hier is in waarheid de hoogeschool eene school voor 't intellectuele leven!! Enkel in Zweden zijn de universiteiten verbeterde edities van de Lagere School, hier niet!

Op pag. 182 waar hij spreekt over Eriks vroegere liefde; hoe mooi, hoe natuurlijk is dat gevoeld.

Ik zou zoo dolgraag door willen gaan met aanhalen en citeeren, iedere pagina is teekenend juist, maar 't werd te lang. Mijn eenige hoop is, dat allen zelf dit boek zullen ter hand nemen, zelf er van zullen genieten, zelf hun oordeel zeggen over dit eenig werk.

Gerust, de tijd dien gij er aan geeft, is wel besteed; en deze inspanning zal veel meer practisch nut hebben dan dat ge weet, hoe Stoof heet bij de Eskimo's en welke de afmeting is van de brug over den Moerdijk.

Amsterdam.

A. C. J.

Met genoegen zag ik, dat deze week de Hollandsche vertaling van Seestern 1906 is verschenen.

Een merkwaardig Programma.

Het programma van den feestavond ten bate van een Kinderhuis, is, zooals niet ieder zal weten, door een der ontwerpers uiterst vernuftig saamgesteld.

Hij ging uit van het principe dat een programma ook als geheel wat moet zeggen.

De feestelijkheden moeten in hun opvolging een levensclimax omvatten.

Ziet hier hoe men slaagde:

- N°. 1. FANFARE, stelt voor het vrije onbezorgde jongelingsleven.
 N°. 2. ICH DENKE OFT.....: de liefde doet haar [intrede in zijn hart.
 N°. 3. ELÉGIE: het huwelijk.
 N°. 4. STILL WIE DIE NACHT: — — — — —
 N°. 5. MIJN EERSTE: de vadersvreugde.

KINDERCANTATE,

(het eerste bleef niet alleen)

en:

Vader's Verjaardag,

welk een huwelijksgeluk ligt hierin besloten.

Dan als reactie na zooveel vreugd de stille

THEE-PAUZE.

(Gelegenheid voor de kinderen om te dansen).

Dit symboliseert natuurlijk de dochters die „uit”gaan, de ouders die kopjes thee drinken, langs den zaalkant ten slotte: Tableau de la Troupe

5. a. CITO. }
 b. MOEDER. }
 c. MIETJE. }

Zürich.

Voor eenigen tijd is de zevende vakvereniging opgericht, n.l. de „Naturwissenschaftliche Vereinigung am Eidg. Polytechnicum”. Deze zeven verenigingen vormen te samen het „Verband der Polytechniker in Zürich”, dat de belangen van alle studenten behartigt. Het heeft o. a. een verdrag afgesloten met de Zwitsersche Levensverzekering-Maatschappij, om n.l. de studenten tegen mindere premie te verzekeren.

De polis wordt na 30 jaar of na den dood van den student uitbetaald. In dit laatste geval krijgen dus de ouders een groot deel van de vaak met moeite bij elkaar gebrachte studiegelden terug. Binnenkort zal ook haar jaarlijksch feest „de Academie” gehouden worden. Hierover later.

Eenige vakverenigingen zullen waarschijnlijk onder begeleiding van Professoren excursies naar de tentoonstelling van Mailand (Milaan) maken.

HERYLA.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

DELFT.

Feuilleton en andere vervolgen, verder stukken naar aanleiding van bespreking „Seestern” en „Mijn vriend Mac Hine” worden uitgesteld wegens plaatsgebrek.

TECHNOLOGISCH GEZELSCHAP.

Gewone Vergadering op Donderdag 8 Februari, des avonds ten 8 uur, in de Zaal der Loge, Choorstraat 16a. Spreker Dr. M. GRESHOFF, Directeur van het Koloniaal Museum te Haarlem, over: „Grondslagen der moderne warenkunde”.

CORRESPONDENTIE.

SAM VAN DE GEER, Rijswijk. — Uw gedicht werd wegens zeer groot plaatsgebrek niet opgenomen. Misschien, misschien later . . . . .

HERYLA, Zürich. — Duelkwestie, ja. Kunnen echter niet dadelijke plaatsing garandeeren, wegens te verwachten en reeds aanwezig plaatsgebrek.

SHESHEN OESERT. — Wellicht volgende week.

AGENDA.

DEN HAAG.

Woensdag 7 Februari debat tusschen enkele sociaal-democraten en Mr. v. Blom, Redacteur van „Het Vaderland”, over het „Marxisme” Toegang vrij. Aanvang 8 uur.

Zuid-Hollandsch Koffiehuis, Riviervischmarkt, Den Haag.

Vrijdag 2 Februari. Ned. Tooneel: „Gedeballoteerd; Een cliënt van beteekenis”; 8 uur.

Gebouw v. K. en W. Italiaansche Opera: „La Bohème”, 8 uur.

Zaterdag 3 Februari. Fransche Opera: „Carmen”; 8 uur.

Zondag 4 Februari. Ned. Tooneel: „Driekoningenavond of wat gij wilt”; 8 uur.

Gebouw v. K. en W. Italiaansche Opera: „Cavalleria rusticana; I pagliacci”; 8 uur.

ROTTERDAM.

Vrijdag 2 Februari. Grootte Schouwburg: „Inkwartiering”; 8 uur.

Zondag 4 Februari. Grootte Schouwburg. Weener Operette-Ensemble: „Er und seine Schwester”; 8 uur.

ADVERTENTIEN.

EGLISE WALLONNE.

Service tous les dimanches à 10 heures et demie.

DAME, in het bezit van **typewriter** en **cyclostyle**, bekend met **moderne talen**,

vraagt **COPIEERWERK.**

Brieven fr. lett. V. D. aan GIJSELAAR's BOEKHANDEL, Balthasar Floriszstraat 47, AMSTERDAM.

Passage-Bureau

J. DE KUYSER & ZONEN,
Oude Delft 229 en 231.

Stv. Mij „Rotterdamsche Lloyd”,
via Rotterdam-Marseille.

Stv. Mij „Nederland”,
via Amsterdam-Genua.

Alle informatiën zoowel voor passagiers als voor verzending van goederen kosteloos verkrijgbaar.

DELFTSCHE

Limonade-Siropen

Sinaasappel- of Oranje-Limonade

75 cts. per flesch; 6 flesschen franco zending.

NIEUWE LANGENDIJK 50.

Aanbevelend,

W. DE HOOGH.

Technische Boekhandel J. WALTMAN Jr.

Van Hemert, Mechanica.

DEEL I.

Van dit werk zal ik op bestelling nog enkele exemplaren tegen den gewonen prijs van **f 5** à contant kunnen leveren.

Bestellingen worden echter spoedig ingewacht, daar dit aanbod wegens den zeer geringen voorraad slechts tijdelijk is.

J. VAN HEMERT